

4. Окрема ухвала Миколаївського окружного адміністративного суду від 2 липня 2021 р., судова справа № 400/4541/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98044890> (дата звернення 01.08.2021).

5. Ухвала Херсонського окружного адміністративного суду від 29 липня 2021 р., судова справа № 540/581/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98638270> (дата звернення 01.08.2021).

6. Постанова Верховного Суду від 27 червня 2019 р., судова справа № 807/220/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82707151> (дата звернення 01.08.2021).

7. Ухвала Кіровоградського окружного адміністративного суду від 29 липня 2021 р., судова справа № 340/4078/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98675101> (дата звернення 01.08.2021).

8. Ухвала Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 8 липня 2021 р., судова справа № 300/1517/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98213500> (дата звернення 31.07.2021).

Ключові слова: виконання судових рішень, адміністративні справи, ставка судового збору, об'єкт справляння судового збору.

Ключевые слова: исполнение судебных решений, административные дела, ставка судебного сбора, объект оплаты судебного сбора.

Key words: execution of court decisions, administrative cases, court fee rate, object of court fee collection.

Бурдіна Тетяна Валентинівна

Національний університет «Львівська політехніка»,

юридичне відділення

ВСП «Технологічний фаховий коледж,

викладач I категорії

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

У Кримінально-виконавчому кодексі України (надалі – КВК України) як завдання кримінально-виконавчого законодавства України закріплено визначення, зокрема, правового статусу засуджених,

гарантій захисту їхніх прав, законних інтересів та обов'язків (ч. 2 ст. 1) [1]. Ч. 1 ст. 7 названого Кодексу передбачає, що держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених. У ч. 1 ст. 102 КВК України стосовно режиму у виправних і виховних колоніях вказано, що це встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарання, який забезпечує, серед іншого, виконання покладених на засуджених обов'язків та реалізацію їхніх прав і законних інтересів.

Зазначимо, що права, обов'язки та законні інтереси традиційно вважаються змістом і елементами правового статусу засудженого. При тому під законними інтересами засуджених розуміють закріплені у правових нормах прагнення засуджених щодо володіння тими чи іншими матеріальними чи духовними благами, які задовольняються внаслідок оцінки поведінки засуджених адміністрацією установ виконання покарань [2, с. 86–105]. На відміну від суб'єктивних прав законний інтерес становить потенційну змогу засудженого володіти якимось соціальним благом, яка реалізується при виконанні засудженим певних фактичних умов, притому з нею не пов'язаний кореспондуючий юридичний обов'язок адміністрації установ виконання покарання, адже для реалізації своїх законних інтересів засуджений вправі тільки клопотати (а не вимагати) перед нею [3, с. 60].

Українське кримінально-виконавче законодавство містить лише кілька згадок про законні інтереси засуджених (ч. 2 ст. 1, ч. 1 ст. 7 і ч. 1 ст. 102 КВК України), натомість міжнародно-правові акти, котрі становлять міжнародні стандарти з питань здійснення правосуддя, у т.ч. застосування покарання до неповнолітніх, акцентують саме на якнайкращому забезпеченні інтересів неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі.

Так, Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. наголошує, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини (ч. 1 ст. 3) [4]. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. теж підкреслює, що при

здійсненні будь-яких дій стосовно дітей як з боку публічної влади, так і з боку приватних установ, вищі інтереси дитини повинні розглядатися як пріоритетні (ч. 2 ст. 24) [5].

Керівні принципи запобігання злочинності серед неповнолітніх ООН (Ер-Ріядські керівні принципи) від 14.12.1990 р. наполягають, що поміщення молодих осіб у виховно-виправні установи слід здійснювати як крайній захід і на мінімально необхідний строк, притому першочергове значення мають інтереси підлітка (абз. 1 ст. 46) [6].

Керівні принципи стосовно дій в інтересах дітей у системі кримінального правосуддя (Віденські керівні принципи) від 21.07.1997 р. зазначають, що має бути створена система правосуддя щодо неповнолітніх, орієнтована на захист інтересів дитини, яка сприятиме вихованню почуття гідності і самоповаги у них, а також цілковито братиме до уваги їхній рівень розвитку та право на ефективну участь у житті суспільства і на внесок у це життя (п. «а» § 11) [7].

Одним з основних принципів, закріплених у Керівних принципах щодо правосуддя, дружнього до дітей, від 17.11.2010 р., є найкращі інтереси дитини, про що викладено у підрозділі «В. Найкращі інтереси дитини» розділу III «Основні принципи». Зокрема, передбачено, що держави-члени Ради Європи повинні гарантувати ефективне здійснення прав дітей, щоб їхні найкращі інтереси мали першочергову вагу у всьому, що стосується або зачіпає їхні інтереси (§ 1 вказаного підрозділу). При оцінці інтересів залучених у правосудді дітей: їхнім поглядам та думкам слід приділяти належну увагу; повинен бути прийнятий комплексний підхід усіма відповідними органами для належного врахування психологічного та фізичного благополуччя, а також правових, соціальних та економічних інтересів дитини (п. «а» і «с» § 2). Найкращі інтереси всіх дітей, які беруть участь у тій же процедурі або справі, мають бути окремо оцінені та збалансовані з метою узгодження можливого конфлікту інтересів дітей (§ 3) [8, с. 18].

Типовий закон про правосуддя стосовно неповнолітніх 2013 р. теж виділяє такий принцип ювенальної юстиції, як найкраще забезпечення інтересів дитини, наполягаючи, що першочергова увага при будь-яких діях чи прийнятті рішення повинна приділятися найкращо-

му забезпеченню інтересів дитини (п. 2 ст. 13) [9, с. 18]. У коментарі до п. 2 ст. 13 Типового закону роз'яснено, що принцип «найкращих інтересів» (чи, інакше кажучи, «насущних інтересів») вимагає від ювенальної системи правосуддя прийняття мінімальних каральних заходів та сприяння реінтеграції неповнолітніх правопорушників. Отож, покарання, будучи співрозмірним тяжкості злочину, водночас має здійснювати мінімальний негативний вплив на розвиток і благополуччя дитини. Визначення насущних інтересів дитини в кожному окремо випадку становить комплексний процес. Для вирішення цього питання державам рекомендується розробити методичні вказівки чи підзаконні акти (коментар до п. 2 ст. 13) [9, с. 63].

Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016–2021) від 02.03.2016 р. заявляє, що РЕ буде працювати над тим, щоб принцип найкращих інтересів дитини дотримувався у всіх цілях згаданої Стратегії (п. 2 § 5) [10].

Резолюція Ради з прав людини 36/16 «Права людини при здійсненні правосуддя, у т. ч. правосуддя щодо неповнолітніх» від 29.09.2017 р. теж наголошує, що найкращі інтереси дитини мають бути засадничими при прийнятті будь-яких рішень щодо позбавлення волі (абз. 21 Преамбули), та рекомендує державам забезпечити врахування інтересів дітей в рамках їхніх зусиль із забезпечення верховенства права (абз. 22 Преамбули), а також закликає держави створити чи зміцнити існуючі незалежні і відповідні інтересам дітей національні механізми моніторингу та подання скарг з метою сприяння гарантуванню прав дітей, позбавлених волі (абз. 26 Преамбули) [11].

Резолюція ГА ООН 75/185 «Права людини при здійсненні правосуддя» від 16.12.2020 р. акцентує, що забезпечення найкращих інтересів дитини має бути вихідним принципом при застосуванні будь-яких заходів стосовно дитини при здійсненні правосуддя (абз. 29 Преамбули) [12].

Підсумуємо, що міжнародно-правові стандарти виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх приділяють особливу увагу передусім забезпеченню найкращих інтересів неповнолітніх ув'язнених, на що має бути спрямована й українська пенітенціарна система.

Література

1. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.
2. Селиверстов В. И. Теоретические проблемы правового положения лиц, отбывающих наказание. Москва: Акад. МВД РФ, 1992. 151 с.
3. Гритенко О. А., Конопельський В. Я., Резніченко Г. С. Кримінально-виконавче право: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2019. 272 с.
4. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
5. Хартия основных прав Европейского Союза от 07.12.2000 г. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_524.
6. Руководящие принципы Организации Объединенных Наций для предупреждения преступности среди несовершеннолетних (Эр-Риядские руководящие принципы): Резолюция Генеральной Ассамблеи от 14.12.1990 г. № 45/112. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_861#Text.
7. Руководящие принципы в отношении действий в интересах детей в системе уголовного правосудия (Венские руководящие принципы): Резолюция Экономического и социального совета 1997/30 от 21.07.1997 г. URL: <https://adilet.zan.kz>.
8. Керівні принципи щодо правосуддя, дружнього до дітей: прийняті Комітетом міністрів Ради Європи від 17.11.2010 р., і Пояснювальна записка. Видавництво Ради Європи, 2013. 94 с. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188>.
9. Правосудие: вопросы, касающиеся детей, находящихся в конфликте с законом. Типовой закон о правосудии в отношении несовершеннолетних и соответствующий комментарий. Naciones Unidas; Nueva York, 2014. 138 с. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Russian_Model_Law_21122014_final.pdf.
10. Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016–2021): прийнята Комітетом міністрів Ради Європи від 02.03.2016 р. URL: http://www.nsj.gov.ua/files/147679858320161003101948_CoE%20Strategy%20on%20children_ukr-1.pdf.
11. Права человека при отправлении правосудия, включая правосудие в отношении несовершеннолетних: Резолюция 36/16, принятая Советом по правам человека от 29.09.2017 г. URL: <https://ombudsman.gov.ua>.
12. Права человека при отправлении правосудия: Резолюция 75/185, принятая Генеральной Ассамблеей от 16.12.2020 г. URL: <https://digitallibrary.un.org>.

Ключові слова: законні інтереси, забезпечення найкращих інтересів дитини, міжнародні стандарти, неповнолітні засуджені.

Ключевые слова: законные интересы, обеспечение наилучших интересов детей, международные стандарты, несовершеннолетние осужденные.

Key words: legitimate interests, implementation of the best interests of the child, international standards, juvenile convicts.

Луцевич Жанна Александровна

Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина

СТАРШИЙ ПРЕПОДАВАТЕЛЬ КАФЕДРЫ ТЕОРИИ И ИСТОРИИ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА

К ВОПРОСУ ОБ ОПРЕДЕЛЕНИИ ПОНЯТИЯ ТАМОЖНИ

Таможенные органы играют важнейшую роль в обеспечении экономической безопасности любого государства. В различных государствах таможенные органы представлены как в виде самостоятельного звена в системе органов исполнительной ветви власти, так они могут быть и структурным подразделением в системе органов финансов. Независимо от этого центральная роль отводится таможням, как основному базовому звену, которое непосредственно и оперативно реагирует на вопросы, связанные с перемещением товаров через таможенную границу.

В свете постоянной глобализации, образования различных таможенных союзов, зон свободной торговли, развития экономического сотрудничества вопросы определения правового статуса таможни представляются актуальными. Определение компетенции данного органа и его места в системе механизма государства невозможно определить, минуя само понятие «таможня».

Анализируя белорусское законодательство, нами выявлен тот факт, что нормативного закрепления понятие таможни нет.

Если обратиться к нормативным правовым актам, то наиболее исчерпывающие характеристики таможни как государственного органа были даны в Приказе Государственного таможенного комитета